

BILAJ (Belaj), selo nedaleko od Gospića u Lici. Na stijeni usred sela nalaze se ruševine srednjovj. grada nepravilna tlocrta, s visokom peterostranom obrambenom kulom; opasan je jamom izdubenom u kamenu. Banovac Tomo Tvrtković predaje ga 1451. banu Petru Talovcu; 1509. u vlasti je Ivana Karlovića. Turci drže grad 1528–1689. — U okolici su brojni tumuli s nalazima iz brončanoga i starijega željeznog doba (naočalaste fibule, narukvice, ukrasna zrna od jantara). U obližnjem Trnovcu slični nalazi nađeni su u grobovima.

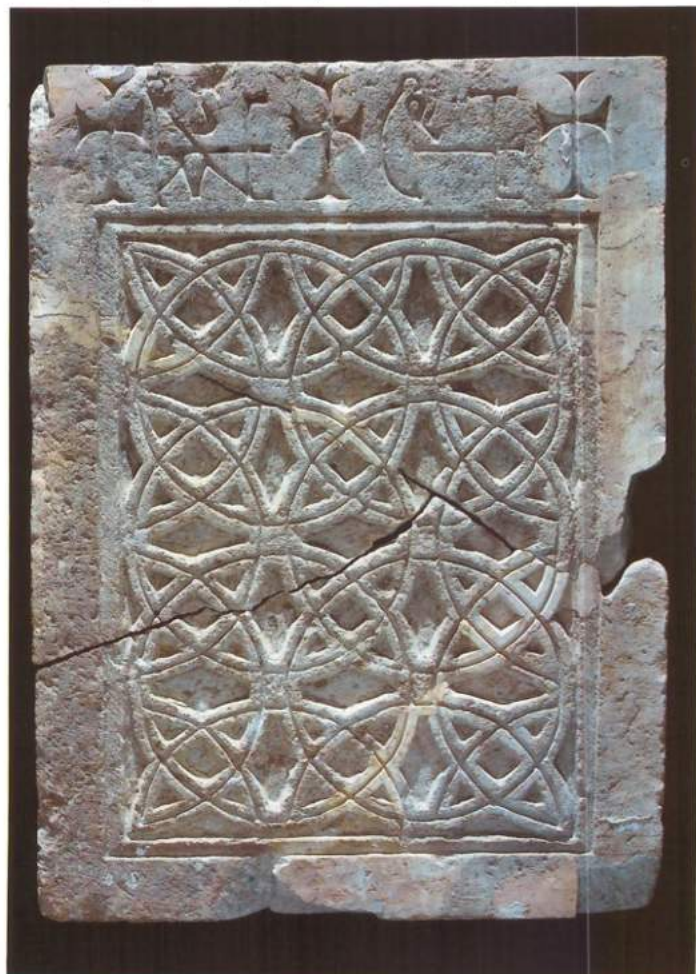
LIT.: Stari gradovi Like (katalog), Zagreb 1977.

BILAJ, tlocrt grada

BILICE, selo S od Šibenika. Na položaju *Dedića Punta* pronađeni su ostaci rim. ladanjske vile i starokršč. bazilike. Bazilika je nastala u više građevnih faza; najprije je bila sagrađena jednobrodna crkva s troapsidalnim svetištem u obliku trikonhosa, a poslije je uz nju dograđeno više prostorija različite namjene. Čitav bazilikalni sklop može se datirati u V–VI. st. U toku istraživanja bazilike pronađeno je i nekoliko nadgrobnih spomenika iz poganskoga vremena (žrtvenik Silvana), te veći broj arhit. ulomaka i dijelova kamenoga namještaja koji su pripadali samoj građevini. Od crkv. namještaja ističu se dvije ploče (pluteji) s urezanim monogramima. Oko

BILICE, dio pluteja iz VI. st. Split, Muzej hrvatskih arheoloških spomenika

bazilike te u njezinu narteksu i u sjev. bočnoj prostoriji otkriven je veći broj različito građenih starokršč. grobova i dva starohrv. groba.

LIT.: Z. Gunjača, Rezultati neobjavljenih i najnovijih istraživanja antičkih i srednjovjekovnih lokaliteta na šibenskom području, u knjizi: Novija i neobjavljena istraživanja u Dalmaciji, Split 1978. Z. Gu.

BILINIĆ, Harold, arhitekt (Split, 7. VIII. 1894 — 13. X. 1984). Arhitekturu studirao u Trstu i Firenci (1922). Nakon povratka u domovinu radi u Gradskom građevnom odjelu u Zagrebu. Nakon 1945. radi do 1952. u Arhitektonskom projektnom zavodu u Splitu. Na temelju zamisli i skica I. Meštrovića, projektira velik broj građevina i spomenika: Dom likovnih umjetnosti (danas Hrvatski povijesni muzej), urbanističko rješenje za Strossmayerov spomenik i kuću u Zagrebu te palaču Meštrović u Splitu. Također sudjeluje u obnovi splitskog kašteleta, Meštrovićeva mauzoleja u Otavicama, prostora pred šibenskom katedralom, a radi i na Spomeniku Nezanom junaku na Avali, mauzoleju P. P. Njegoša na Lovčenu. Restaurira vijećnicu u Šibeniku, a s L. Horvatom projektira palaču Banac u Dubrovniku. Njegov urbanistički projekt regulacije Kaptola i Trga bana J. Jelačića u Zagrebu nije realiziran. Nastojao je ujediniti tradicionalnu i suvremenu funkcionalnu arhitekturu, iskazujući sklonost tradiciji upotrebom dalm. kamena.

LIT.: Osnove arh. Harolda Bilinića, Svijet, 1933, 1. — A. V. Mihičić, Orao na planini, ČIP, 1963, 123. — D. Kečkemet, Moderna arhitektura u Dalmaciji, Arhitektura, 1976, 156–157. — T. Premrl, Harold Bilinić, In memoriam, ČIP, 1984, 11. D. Kt.

BILINIĆ, Pavao, kipar i klesar (Split, 1860 — Zagreb, 1954). U njegovoj radionici u Splitu djeluju kipari i klesari A. Ferraroni, I. Meštrović i T. Rosandić. Prema nacrtima E. Vecchiattija i supruge Regine izradio je u Dalmaciji velik broj oltara, nadgrobnih spomenika i građevnih ureza (Split, Sinj, Imotski, Kaštel-Lukšić). Građevni dijelovi izvedeni su u različitim pov. stilovima, a kiparski u duhu akademskoga realizma.

LIT.: D. Kečkemet, Ivan Meštrović i splitska radionica Pavla Bilinića, u knjizi: Počeci Ivana Meštrovića, Split 1959. D. Kt.

BILINIĆ, Regina, slikarica (Split, 1862–1918). Uz amatersko bavljenje slikarstvom radila nacрте za oltare i nadgrobne spomenike izvedene u radionici njezina muža P. Bilinića. Sa sestrom Faustinom Vecchiatti podučava slikarstvo u priv. školi za slikare amatere. Podučavala mladog I. Meštrovića.

LIT.: D. Kečkemet, Ivan Meštrović i splitska radionica Pavla Bilinića, u knjizi: Počeci Ivana Meštrovića, Split 1959. D. Kt.

BILŠIĆI, graditelji u Zadru u XIV. i XV. st. Sinovi *Jurja Bilšića*, *Grgur i Bilša* rade na tvrđavi Sv. Mihovila na Ugljanu 1393–1405. Grgur 1388. izrađuje izrezbareni drveni svod za zadarsku katedralu. God. 1397. radi na crkvi Sv. Katarine u Novigradu. Bilšin sin *Šimun* radi u Trogiru; u Zadru djeluje 1452. u hospitalu Sv. Jakova. God. 1455. gradi crkvu Sv. Bernardina u Zadru. Bilšin sin *Nikola* gradi 1426. sklonište za gubavce izvan Zadra, 1444–46. crkvu u selu Tihlići. Grgurov sin *Nikola* pregrađuje od 1438–53. zvonik crkve Sv. Marije u Zadru.

LIT.: C. Fisković, Zadarski sredovječni majstori, Split 1959, str. 64–66. — N. Klaić i J. Petricoli, Zadar u srednjem vijeku do 1409. god., Zadar 1976, str. 509–510. I. Pet.

BILJAN (Bilger), Maria, austr. kiparica i grafičarka (Radstadt/Salzburg, 21. I. 1912). Podrijetlom iz Gospića. Učila je u Školi za umjetnički obrt u Grazu, povremeno boravila u našoj zemlji. Radi plastiku (fontana u Beču), reljefne zidove (aerodrom Wien-Schwechat), tapiserije (Ministarstvo nastave i Centralna općinska banka u Beču), vitraje (kapela u Mödlingu), mozaike (Gradska dvorana i vrt Vijećnice u Beču), keramiku, grafiku i nacрте za nakit. Opremila mozaicima, plastikom i zidnom dekoracijom Nabavni centar u Hietzingerstrasse u Beču. Izlagala je na Bijenalu u Veneciji (1952, 1954), u Milanu (1960), Parizu (1960), Rio de Janeiru (1960) i Beču.

LIT.: F. Wotruba, Maria Biljan (katalog), Beč 1957. — W. Hoffmann, Die Plastik des 20. Jahrhunderts, Frankfurt/Main 1958. Z. Ša.

BILJANE DONJE, selo u zaleđu Zadra. Na SZ ogranku polja nalazi se bunar zvan Begovača, u čijoj su blizini arheol. lokaliteti iz različitih razdoblja. Na položaju *Crkvina* su ostaci ant. gospodarske zgrade, a nad njom ruševine starohrv. crkve iz IX. st., koja je po građevnim osobinama zasebni tip trobrodne crkvene arhitekture na području Dalmacije. Oko crkve su otkopana 604 starohrv. groba u kojima su nađeni raznovrsni primjerci naušnica i prstenja iz IX–XV. st.

LIT.: D. Jelovina, Izvještaj o arheološkom istraživanju na »Begovači« u selu Biljanima Donjim kod Zadra, Ljetopis JAZU, 1963, 68. — Isti, Starohrvatske nekropole, Split 1976. Du. J.